

Stop 2-procentsnedskæringerne på uddannelserne nu

Vi savner en klar uddannelsespolitisk vision, som ikke er styret af økonomiske sparekrav, men som handler om, hvordan vi får flest muligt uddannet bedst muligt – til gavn for hele samfundet

KRONIK

Af formænd for lederforeningerne i uddannelsessektoren

I Danmark har vi igennem generationer opbygget et velfungerende uddannelsessystem, der sikrer vores unge fundamentale færdigheder på et højt niveau, og sikrer vores voksne opgradering af kompetencer, så de kan møde de udfordringer, som nutidens og fremtidens arbejdsmarked stiller dem.

Investeringer i uddannelse og opkvalificering af arbejdsstyrken er ganske enkelt nøglen til den danske succeshistorie, der er kendetegnet ved høj beskæftigelse og

gode lønninger for alle grupper i samfundet.

Ude omkring på uddannelsesinstitutionerne arbejder vi hver dag for at levere uddannelser af høj kvalitet. Men den indsats gør det ikke alene.

Skal succeshistorien også fortælles i de kommende generationer, så skal vi investere i uddannelsessystemet – og det vigtigste skridt lige nu er at afskaffe de bevidstløse besparelser på to procent om året, som har stået på siden 2016.

Milliarder af kroner, som kunne sikre Danmarks fremtid, er i de seneste tre år blevet fjernet fra uddannelsesinstitutionernes budgetter. Og med regeringens finanslovsforslag er der lagt op til at

fortsætte besparelserne. Det er en kortsigtet tankegang, der underminerer Danmarks styrkeposition og saver den gren over, som vores fremtidige velfærd hænger på. Derfor er vi i uddannelsessektoren gået sammen om at kræve, at 2-procentsbesparelserne skal stoppe nu.

Hvad man kan få for 15 mia.?

Igennem de seneste tre år er der ifølge udregninger fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd – baseret på Finansministeriets tal – vedtaget besparelser på vores uddannelser på i alt 15 mia. kr. gennem det såkaldte omprioriteringsbidrag.

Lad os kortvarigt forestille os, hvad vi kunne have fået for de penge, hvis de ikke var blevet barberet af budgetterne:

Havde vi haft 15 mia. kr. mere, kunne vi have undgået lærerfyringer, og så havde lærerne på de danske uddannelsesinstitutioner haft mere tid til den enkelte elev og studerende. Det ville betyde større nærvær, mere differentieret

undervisning, mere fokus på formativ feedback og dermed undervisning af højere kvalitet.

15 mia. kr. havde kunnet sikre, at flere unge påbegyndte og gennemførte en erhvervsuddannelse, fordi de fik mere tid til ordentlig introduktion til uddannelserne og til at opfylde de krav, der stilles.

15 mia. kr. havde betydet, at flere voksne kunne få en målrettet efteruddannelse, så deres kompetencer hele tiden matcher et arbejdsmarked og et samfund i konstant forandring.

For 15 mia. kr. kunne vi have oprettet sproghold på gymnasier, erhvervs gymnasier og professionshøjskoler – også hvor der var et begrænset antal interesserede elever/studerende. Så havde vi måske ikke stået i en situation, hvor grundskoler landet over mangler kvalificerede tysk- og fransklærere, og hvor erhvervslivet skriger på arbejdskraft med sprogkompetencer.

15 mia. kr. havde givet uddannelsesinstitutionerne mere luft til at indkøbe moderne udstyr, så

man kunnet gennemføre undervisning, der matcher det, eleverne og de studerende kommer til at møde, når de kommer ud på arbejdspladserne.

Uddannelse er ikke en unødigt luksus. Det er forudsætningen for, at vi kan opretholde vores velfærdssamfund

Med mindre vi skal importere læger, sygeplejersker og SOSU'er til at tage sig af vores syge og gamle, og tømrere til at bygge vores huse, så er vi nødt til at uddanne dem selv, skriver formænd fra uddannelsessektoren i dagens kronik.
Foto: Sigrild Nygaard

Der ville også have været råd til at efteruddanne underviserne i at bruge det nye udstyr, og til at opdatere dem på informations- og kommunikationsteknologi og på det nyeste inden for læring – alt sammen til gavn for elever og studerende.

De 15 mia. ville også have sikret uddannelsesinstitutionernes økonomi til at fokusere mere målrettet på karrierelæring for elever og studerende og på det vigtige samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv.

Men det handler ikke kun om de unge. Det handler om os alle sammen.

I Danmark forventer vi kvalitet, når vores syge skal plejes, når vores børn og unge skal uddannes, eller når der bygges broer, der skal holde. Hele grundlaget for den kvalitet undermineres, hvis regeringens forslag til finanslov kommer igennem. Og i en tid hvor kravene og forventningerne til professionerne accelererer, er det fuldstændig uholdbart at forringe kvaliteten i uddannelserne til for eksempel sygeplejerske, ingeniør, folkeskolelærer, social- og sundhedsmedarbejder og elektriker.

Brug for flere uddannede

Uddannelse er ikke en unødigt luksus. Det er forudsætningen for, at vi kan opretholde vores velfærdssamfund, og Rockwool Fonden dokumenterede sidste år i sin publikation Afkast af Uddannelse, at der fortsat er gode penge at tjene – for samfundet og for den enkelte – ved at investere i uddannelse.

Hvis 10.000 ufaglærte tog en uddannelse, ville det give et ekstra bidrag til det danske BNP på en milliard kroner om året – vel at mærke når prisen for at uddanne dem er trukket fra.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd drager lignende konklusioner: I en analyse fra sidste år fastslår de, at uddannelse fører til højere løn og lavere risiko for arbejdsløshed. Uanset om det er en erhvervsuddannelse, en kort, en mellemlang eller en lang videregående uddannelse.

Og Danmark har faktisk hårdt brug for mere arbejdskraft inden for alle uddannelsesområder, hvis væksten i de små og mellemstore virksomheder og i eksporterhvervene skal fortsætte med at generere velstand til landet, og hvis vi skal tilbyde en kvalificeret offentlig service.

Allerede om få år er der ifølge Arbejderbevægelsens Erhvervsråd udsigt til at mangle 65.000 med korte og mellemlange videregående uddannelser og 72.000 faglærte, og rådet har tidligere fastslået, at der også kommer til at mangle mere end 20.000 med lange videregående uddannelser.

Med mindre vi skal importere læger, sygeplejersker og SOSU'er til at tage sig af vores syge og gam-

le, tømrere til at bygge vores huse, og pædagoger til at passe vores børn, så er vi nødt til at uddanne dem selv.

En sideeffekt af at satse på uddannelse er, at både skatteindtægter og privat forbrug vil stige, hvis det lykkes at hæve det generelle uddannelsesniveaue.

Der mangler en vision

De danske uddannelsesinstitutioner ligger i dag spredt ud over hele landet og er med til at skabe sammenhængskraft mellem landsdelene og sikre, at rigtig mange unge mennesker tager en uddannelse. Forskning viser, at bliver skoleeleven for lang, så falder eleverne fra, men med de fortsatte besparelser bliver det svært at opretholde et varieret uddannelsesudbud i de tyndt befolkede områder – især fordi antallet af unge falder på landsplan. Og det ligefrem styrt-dykker i mange mindre byer.

Som uddannelsesinstitutioner savner vi en klar uddannelsespolitisk vision, som ikke er styret af økonomiske sparekrav, men som handler om, hvad vi vil med vores uddannelsessystem. Og den vision bør være, at vi får flest muligt uddannet bedst muligt – til gavn for eksporterhvervene, den offentlige og den private sektor. Til gavn for hele samfundet.

Det hedder så flot, at vi skal leve af innovation, men de kreative løsninger og de banebrydende opfindelser kommer ikke blot, fordi man trækker tænkehatten ned over ørerne. De opstår på basis af fundamental viden, og den viden får vi igennem et velfunderet og vidtforgrebet uddannelsessystem, der vægter kvalitet højt.

Derfor må og skal vi af med omprioriteringsbidraget, så uddannelsesinstitutionerne får økonomisk luft til at gøre det, de er sat i verden til: At udbyde uddannelser af høj kvalitet til gavn for den enkelte – og for samfundet. Derfor skal 2-procentsbesparelserne stoppes nu.

kronik@information.dk

Birgitte Vedersø (Danske Gymnasier), Ole Heinager (Danske Erhvervsskoler og –Gymnasierlederne), Stefan Hermann (Danske Professionshøjskoler), Charlotte Lundblad (Danske Erhvervsakademier), Verner Rylander-Hansen (Danske HF & VUC), Anders Bjarklev (Danske Universiteter), Torben Vind Rasmussen (Efterskoleforeningen), Karsten Suhr (Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier), Jens Munk Kruse (Danske Landbrugsskoler), Elsebeth Gerner Nielsen (Rektorkollegiet for de Kunstneriske og Kulturelle Uddannelser) og Jeppe Rosengård Poulsen (Danske SOSU-skoler)

Lad os få langt flere bachelorer i job

Regeringens forslag om at gøre det nemmere for unge at komme i job efter bare tre år på universitetet er skridt i den rigtige retning. Men bacheloruddannelserne skal også tilpasses, så de ruste de unge bedre til arbejdsmarkedet

KOMMENTAR

Af Carsten Koch og Henrik Bach Mortensen

Der er behov for bedre sammenhæng mellem uddannelser og beskæftigelsesmuligheder. Ikke mindst på de videregående uddannelser bør universiteterne tilpasse uddannelserne, så de passer bedre til arbejdsmarkedets behov, og det bør ske allerede på bacheloruddannelserne.

Samtidig må de unge, der i dag træder ind på arbejdsmarkedet, forvente at skifte arbejdsfelt adskillige gange i løbet af deres arbejdsliv, og den teknologiske udvikling vil erstatte kendte arbejdsopgaver med nye. Alligevel har vi indrettet vores uddannelsessystem, så stort set alle med en længerevarende uddannelse tager hovedparten af deres uddannelse, før de fylder 30 år.

Vi har med andre ord et dårligt match mellem uddannelsessystemet og de kompetencer, som samfundet og virksomhederne efterspørger. Derfor har vi brug for radikale forandringer på de videregående uddannelser.

Færre år på universitetet

Alt for mange af de næsten 29.000 unge, der i år får studiekort til et universitet, afleverer det først igen efter fem års studier. Det skal der gøres op med. Bachelorerne skal i højere grad kunne se sig selv som færdiguddannede ogparate til at tage deres første job. Og universiteterne skal tilrettelægge bacheloruddannelserne, så de reelt giver de studerende erhvervskompetencer.

I dag betragtes en bacheloruddannelse alene som en træde-

sten til en kandidatuddannelse. Derfor er det i Danmark kun otte procent af de unge på universiteterne, som efter tre år går direkte ud på arbejdsmarkedet. I Sverige gælder det til sammenligning for otte ud af ti inden for de tekniske og økonomiske fag og godt halvdelen inden for de sproglige fag.

I Sverige har den treårige bachelorgrad siden 1970'erne været mere almindelig end den femårige kandidatuddannelse. Konsekvensen er, at mange stillinger, der i Danmark varetages af kandidater, i Sverige besættes af bachelorer.

Det er særligt ærgerligt, at unødvendigt mange danske unge bliver fem år på universitetet i en tid, hvor virksomhederne mangler arbejdskraft.

Det skal ikke kun være en gevinst for samfundet, hvis flere unge vælger at komme ud på arbejdsmarkedet med en bachelorgrad i stedet for en kandidatgrad. De unge skal også drage fordel af at komme hurtigt i arbejde.

En af fordelene bør være, at man som bachelor så at sige har noget uddannelse i baghånden til senere i livet. Det skal være muligt at tage et eller to år mere på universitetet for at opdatere sin viden og sine kompetencer i takt med, at verden og arbejdsmarkedet udvikler sig.

Derfor er det rigtigt set af regeringen at foreslå at indføre etårige masteruddannelser på universiteterne, så bachelorerne har flere attraktive overbyg-

ningsmuligheder, hvis de vælger at læse videre efter nogle år i arbejde.

De bachelorer, som er i arbejde, skal dog ikke begrænses i deres muligheder for at videreuddanne sig. De skal have samme muligheder som dem, der er blevet på universitetet, for at få en kandidatgrad.

Heldigvis har Folketinget taget det første lille skridt i denne retning med den såkaldte erhvervskandidatordning. Det er en forsøgsordning, der gør det muligt at tage en kandidat, mens man er i arbejde. Ifølge regeringens universitetsudspil, som kom mandag, skal ordningen udvides, så den omfatter 50 kandidatuddannelser.

Næste skridt er på vej i form af en udvidelse af det såkaldte retskrav på optagelse til en kandidatuddannelse. I dag er de studerende kun garanteret optag på en kandidatuddannelse, hvis de fortsætter umiddelbart efter afslutningen af deres bachelor. Ministeren foreslog i sit udspil mandag, at retskravet udvides til tre år. Det vil betyde, at de unge kortvarigt får mulighed for at prøve kræfter med erhvervslivet, hvis forslaget vedtages.

Men der skal meget mere til for at skabe et egentligt bachelorarbejdsmarked. Ikke mindst skal vi have ændret opfattelsen af, at uddannelse er noget, vi tager, inden arbejdslivet begynder. Fremtidens uddannelsessystem skal kunne imødekomme de mange forandringer gennem et arbejdsliv.

De lange uddannelser skal kiggese efter i sømmene og tilpasses, så bacheloruddannelserne på universiteterne reelt udstyrer de studerende med de nødvendige erhvervskompetencer, som arbejdsmarkedet efterspørger.

Vi håber derfor, at regeringen og Folketinget vil fortsætte den kurs, som uddannelses- og forskningsministeren har lagt med udvidelsen af retskravet.

Vi skal have et effektivt uddannelsessystem, så dygtige og ambitiøse unge tidligere kan komme ud på arbejdsmarkedet og bidrage til at skabe vækst og velfærd.

debat@information.dk

Det er rigtigt set af regeringen at foreslå at indføre etårige masteruddannelser på universiteterne

Carsten Koch er bestyrelsesformand og tidl. formand for Axcel Futures Advisory Board om bedre uddannelser. Henrik Bach Mortensen er direktør i Lederne.